

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VY_32_INOVACE_10

Moravský folklór-37

AUTOR: JINDŘIŠKA ČALOVÁ

**ŠKOLA : ZÁKLADNÍ ŠKOLA SLUŠOVICE,
OKRES ZLÍN, PŘÍSPĚVKOVÁ ORGANIZACE**

**NÁZEV PROJEKTU : ZKVALITNĚNÍ ITC VE
SLUŠOVSKÉ ŠKOLE**

ČÍSLO PROJEKTU : CZ.1.07/1.4.00/21.2400

ANOTACE

- Materiál DUM (digitální učební materiál) je určen pro práci na interaktivní tabuli, popřípadě práci s dataprojektorem.
- Využít se dá v předmětu Hudební výchova v sedmém ročníku. Je součástí tématického okruhu Poslechové činnosti.
- Materiál je určený pro vyvozování nového učiva, opakování a procvičování učiva.
- Materiál vznikl ze zápisů autora, který vycházel z učebnice Hudební výchova pro 7.roč.ZŠ, Jaroslav Mihule, Pavel Jurkovič, Miroslav Střelák, Fortuna
- Prezentace vznikla v lednu 2012

Moravský folklór

Hudební výchova 7. ročník

Moravské regiony

- **HORÁCKO** - je rozsáhlá etnografická oblast na rozhraní Čech a Moravy. Patří zde např. tato města : **Jihlava, Velké Meziříčí, Moravský Krumlov, Nové Město na Moravě** aj.
- **Haná** – nachází se na střední Moravě. Významná města : **Olomouc, Přerov, Prostějov, Kroměříž, Vyškov, Hulín, Holešov** . Je zde typické hanácké nářečí (*Copak to ta mozeka hraje?*)
- Haná je bohatý a úrodný kraj

Moravské regiony

- Lašsko – rozkládá se na severní Moravě, v povodí řek Ostravice, Odry, Ondřejnice.
- Lašsko vyniká svým folklórem, především pak **typickým tanečním stylem**. Na Lašsku se hovořilo **lašským nářečím**. Dnes jej lze slyšet pouze náhodně u některých starších obyvatel či na vystoupeních lašských folklorních souborů
- Patří zde města : Ostrava, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Frenštát pod Radhoštěm, Nový Jičín, Kopřivnice a Hukvaldy – kraj L.Janáčka

Moravské regiony

- **Slovácko** - je národopisná oblast jižní a jihovýchodní Moravy. Důležitá města : Uherské Hradiště, Uherský Brod, Strážnice, Kyjov, Veselí nad Moravou aj.
- Významným prvkem je tradiční lidový oděv, nářečí, lidová hudba a původní lidová architektura.
- **Valašsko**

Lidová muzika na Moravě

- **Cimbálová muzika** (lidově *cimbálka*, *cimbálovka*) je seskupení muzikantů hrajících na "lidové" hudební nástroje včetně cimbálu.
- Mezi nejčastěji používané hudební nástroje v cimbálové muzice patří především **housle, viola, klarinet, kontrabas** a samozřejmě **cimbál**
- Obsazení cimbálové muziky :
Primáš - vedoucí muziky, hraje první housle, melodii písně zdobí vyhrávkami, **tzv. ciframi**

Lidová muzika na Moravě

- **Kontráš** (kontr) - harmonizuje melodii, hraje většinou dvojzvuky (někdy i trojzvuky), v rychlejších tempech hraje na druhou (lehkou) dobu a tím "kontruje" base.
- **Klarinet** - hraje přímo melodii sólově nebo zdobí melodii ciframi.
- **Kontrabas** - hraje většinou základní tóny akordů pro harmonii, v rychlejších tempech hraje na první (těžkou) dobu a odpovídá za rytmus.

Lidová muzika na Moravě

- **Cimbál** - harmonizuje melodii, doprovází melodii hraním dvojzvuků či vícezvuků (akordy), může být nasazen i jako sólový nástroj.
- V repertoáru cimbálové muziky se vyskytují převážně **lidové písně**, ale často se objevují i úpravy vážné hudby, případně populárních skladeb.

Lidové tance na Moravě

- **Slovácký verbuňk** je mužský lidový tanec ze Slovácka. Od roku 2005 je zapsán organizací **UNESCO** na seznam Mistrovských děl ústního a nehmotného dědictví lidstva.
- Podle historických pramenů se tímto tancem loučil odvedenec před odchodem na vojnu – dával jím najevo, že je schopen náročné vojenské služby a snažil se zapůsobit na dívky; později se tanec, který převzali i dospělí muži, začal tančit i při jiných příležitostech a stal se součástí různých slavnostních událostí. Je velmi oblíbený dodnes, na Slovácku ho muži tančí při každé příležitosti (hody, fašank, vinobraní, folklórní slavnosti, běžné taneční zábavy).

Lidové tance na Moravě

- Vedle verbuňku se na Moravě tančí další čistě mužský tanec - **ODZEMEK** (příp. obuškový), který má odlišné taneční prvky i písně. Zatímco verbuňk se tančí nejčastěji v pevných botách na podpatku ("**čižmách**"), odzemek vyžaduje měkké obutí ("**krpce**"); s obutím souvisí i charakter prováděného tance.

Lidová píseň na Moravě

- Moravská lidová píseň je melodická, má krásné poetické texty, často mívá volný rytmus – bývá táhlá. Např. ***V širém poli studánečka kamenná, Mikulecká dědina, Vínečko bílé aj.***
- Mezi nejznámější lidové soubory na Moravě patří hudebně-taneční folklórní soubor **HRADIŠŤAN** z Uh.Hradiště.
- Každoročně probíhá na Slovácku **Festival ve Strážnici** a **Jízda králů ve Vlčnově**.

Jízda králů

- **Jízda králů** je stará lidová slavnost. U nás se udržuje už jen na moravském Slovácku a na Hané, ačkoliv dříve byla po celé České republice velmi hojná.
- Jízda králů připomíná Útěk uherského krále Matyáše Korvína z války, kde bojoval po boku Jiřího z Poděbrad a ukrýval se v Uherském Brodě. Matyáš Korvín se měl převléci za ženu, ozdobit se pentlemi, do úst vložit růži, aby se hlasem neprozradil a jelikož utíkal z boje bez prostředků, musel žádat vesničany o jídlo, než se dostal na svůj hrad v Trenčíně.

Zápis do sešitu : Moravský folklór

- Moravské regiony :
- **Horácko** – kolem Jihlavy
- **Haná** – mezi Brnem, Olomoucí a Kroměříží
- **Lašsko** – severní Morava, kraj L.Janáčka
- **Valašsko**
- Lidová muzika na Moravském Slovácku :
- 1.**hudecká** – troje housle, basa
- 2. **cimbálová** – první housle (primáš)
- druhé housle (kontráš)
- cimbál, basa, klarinet
- Lidový tanec : **VERBUŇK**
- Lidová píseň : melodická, poetické texty, **často táhlý rytmus**
- Známé soubory : **Hradišťan**
- Folklórní slavnosti : **Festival ve Strážnici, Jízda králů ve Vlčnově**
- Slovácko a Haná mají bohatě zdobené kroje.

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

hereby proclaims

Czech Republic

Slovácký Verbuňk (Dance of recruits)

a Masterpiece of the Oral and Intangible
Heritage of Humanity

A handwritten signature in dark ink, likely of Koichiro Matsuura.

Koichiro Matsuura
Director-General

Paris, 25 November 2005

2

Potvrzení z 25.listopadu 2005

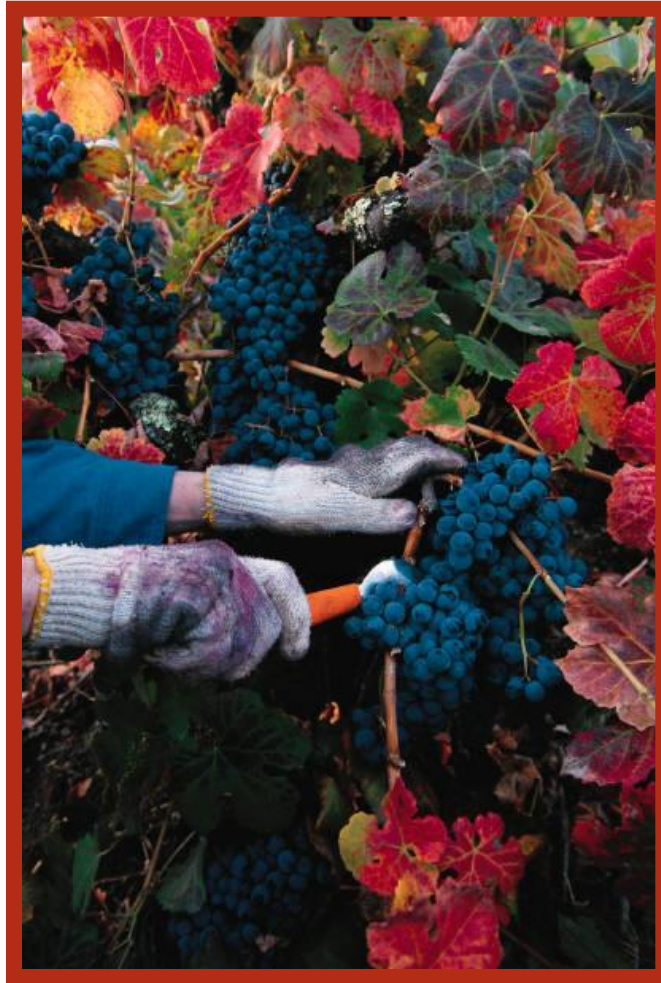
3

Lidová architektura ve Svatobořicích

Vinice na jižní Moravě

Sběr hroznů

4

Vinařská buda v Uherském Brodě

Kaplička v Uherském Brodě

6

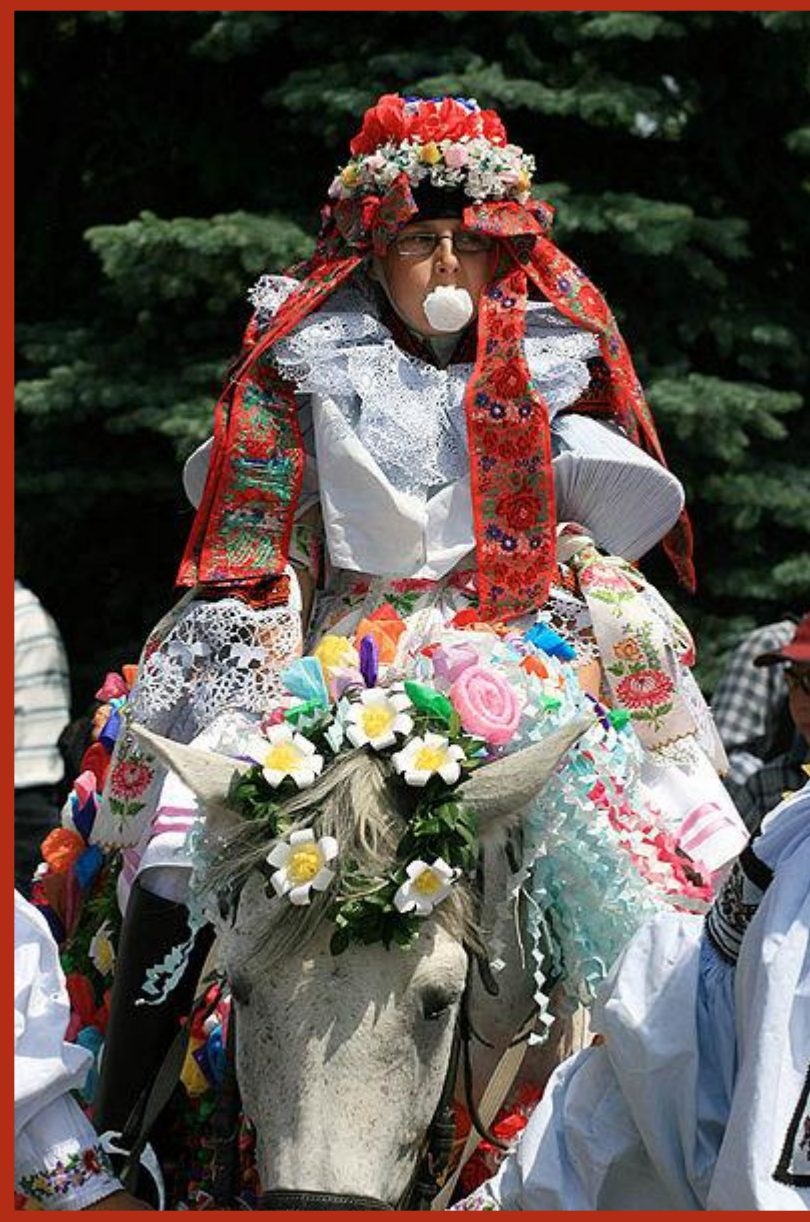
Hradišťan při koncertě v Břevnovském klášteře v Praze

7

Jiří Pavlica – primáš souboru Hradišťan při koncertě ve Štípě u Zlína

8

Jízda králů ve Vlčnově

*9

Zámecký park , kde se koná každoročně Festival ve Strážnici

10

Zámek ve Strážnici, kde probíhá folklórní festival

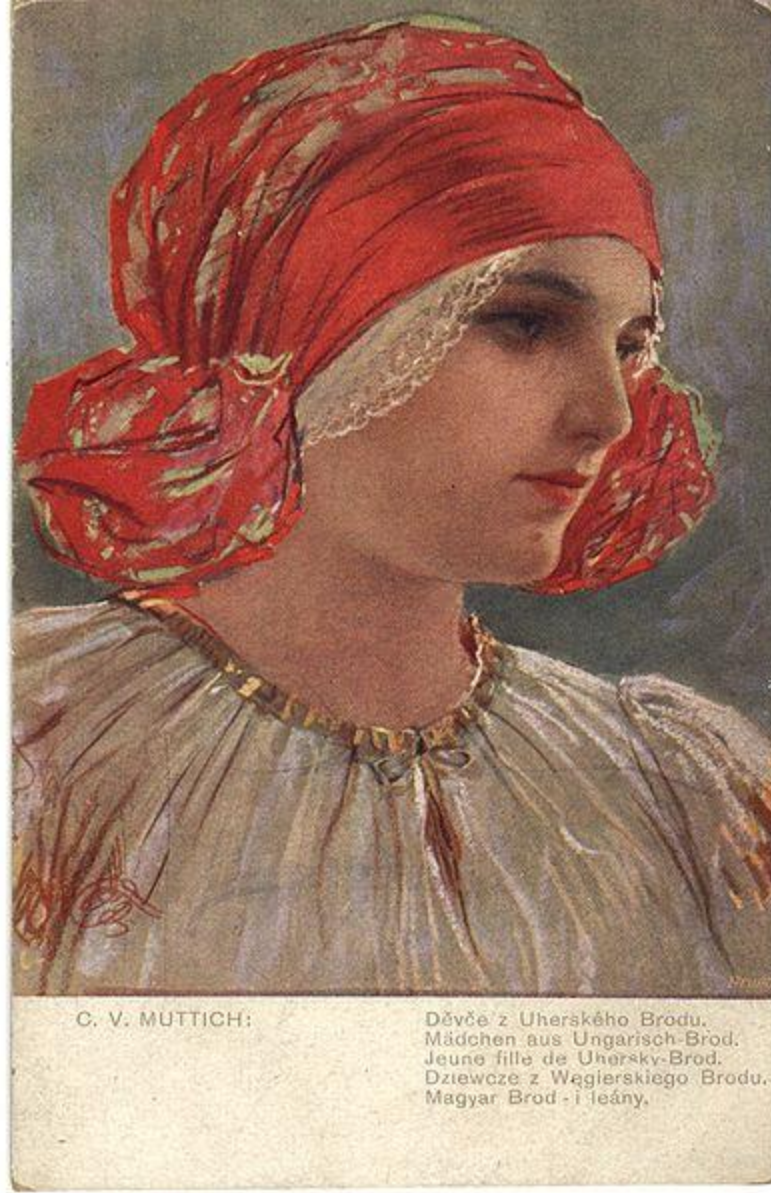
1

Slovácký kroj z Vlčnova

11

Ženský hanácký kroj

12

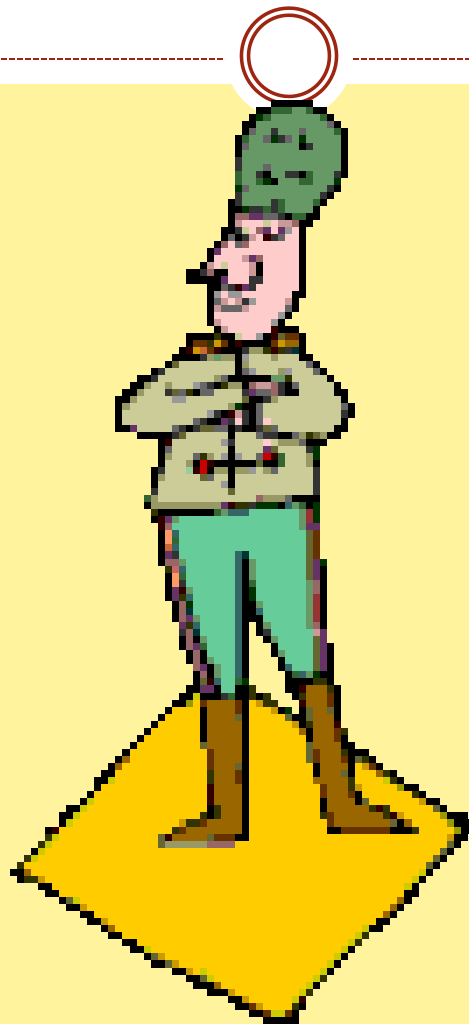
Děvče z Uherského Brodu

13

Nedachlebský kroj

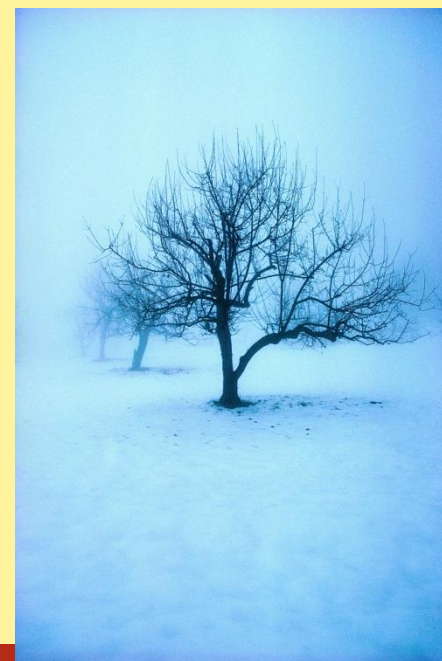
OPAKOVÁNÍ

Mezi moravské regiony patří :

- a) Horácko, Haná, Lašsko, Valašsko
- b) Strakonicko, Prácheňsko, Domažlicko
- c) ~~Záhorácko, Planá, Vlašsko~~

Kraj Leoše Janáčka je :

- a) ~~Valašsko~~
- b) ~~Domažlicko~~
- c) Lašsko

Lidová muzika na moravském Slovácku

- a) Dudácká
- b) Jazzová
- c) Cimbálová

Hudební nástroje v cimbálové muzice

- a) ~~Dudy, hoboj, violoncello, harfa~~
- b) Housle, kontrabas, cimbál, klarinet
- c) ~~Trubka, baryton, pozoun, lesní roh~~

Které nástroje hrají v lidové hudecké muzice ?

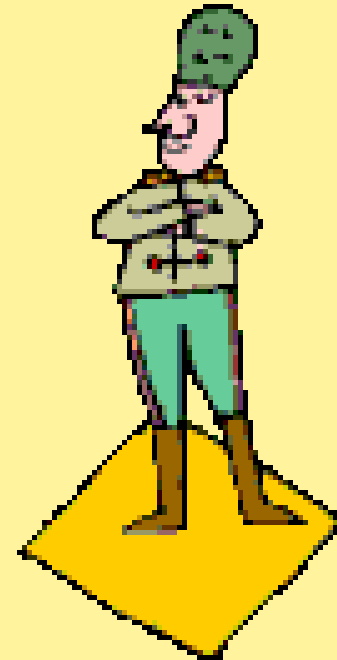
- a) ~~Trubka, cimbál, dudy a triangl~~
- b) Troje housle a kontrabas
- c) ~~Violoncello, harmonika, klavír a činely~~

Lidový moravský tanec, který je chráněn organizací UNESCO

- a) ~~Verbíř~~
- b) ~~Vartýř~~
- c) Verbuňk

Charakteristika moravské lidové písně :

- a) ~~Pochodová, v pomalém tempu~~
- b) ~~Rychlá s častými pauzami~~
- c) Melodická, poetické texty, často táhlý rytmus

Známý folklorní soubor na Moravě :

- a) ~~Horáčan~~
- b) ~~Hradišťák~~
- c) Hradišťan

Folklorní slavnosti na Moravě

- a) Festival na Strahově, Jízda Pánů ve Vlčkově
- b) Festival ve Strážnici, Jízda králů ve Vlčnově
- c) Festival ve Stráži, Jízda Karlů ve Vlčkově

Kroje na Slovácku a na Hané

- a) ~~Nemají žádné kroje~~
- b) Mají kroje bohatě zdobené
- c) ~~Mají červenozelené kroje~~

Použité zdroje

- 1. Soubor:Moravian Slovak Costumes during Jizda Kralu.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 10.6.2007 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Moravian_Slovak_Costumes_during_Jizda_Kralu.jpg
- 2. Soubor:Diplom verbunk.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 10.11.2007 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Diplom_verbunk.jpg
- 3. Soubor:Svatobořice - lidová architektura.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 6.9.2008 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Svatobořice - lidová architektura.JPG](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Svatobořice_-_lidová_architektura.JPG)
- 4. Soubor:Búda Havřice.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 14.11.2007 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Búda_Havřice.JPG

Použité zdroje

- 5. Soubor:Kaplička Havřice-vinohrady.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 18.2.2008 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Kapli%C4%8Dka_Hav%C5%99ice-vinohrady.JPG
- 6 Soubor:Hradišťan 01.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 21.12.2008 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hradi%C5%A1%C5%A5an_01.jpg
- 7. Soubor:Pavlica-2.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 26.11.2011 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Pavlica-2.jpg>
- 8. Soubor:Jizda Kralu Vlcnov Czech Rep.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 6.2.2008 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jizda_Kralu_Vlcnov_Czech_Rep.jpg
- 9. Soubor:Strážnice - park.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 3.4.2010 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Str%C3%A1%C5%BEnice_-_park.JPG

Použité zdroje

- 10. Soubor:Straznice Chateau CZ 266.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 15.2.2009 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Straznice_Chateau_CZ_266.jpg
- 11. Soubor:Hanacky kraj zeny 1.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 20.7.2008 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hanacky_kraj_zeny_1.jpg
- 12. Soubor:MUTTICH 2.JPG. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 19.5.2005 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:MUTTICH_2.JPG
- 13. Soubor:Tanec-krojovaných.jpg. In: *Wikipedia: the free encyclopedia* [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001-, last modified on 25.9.2011 [cit. 2012-01-12]. Dostupné z: <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Tanec-krojovan%C3%BDch.jpg>
- Ostatní obrázky a ilustrace Microsoft Office.